

Josep M Esquirol, el filòsof de la proximitat, i Mons. Timothy Radcliffe, el profeta de l'esperança, a la XXa Jornada Sant Jordi

Els dos conferencians que han estat convidats avui a la Jornada que ha reunit avui gairebé dues centes persones de diferents àmbits cristians a Barcelona i que duia per títol *Viure en l'esperança*.

Enguany, amb motiu de la commemoració dels vint anys de celebració de la Jornada del Grup Sant Jordi de defensa i promoció dels drets humans, que va fundar el bisbe Joan Carrera l'any 1970, la trobada ha comptat amb la participació del bisbe de Lleó, Luis Ángel de las Heras, la presidenta del Grup Sant Jordi, Mar Galceran, i els dos conferencians principals: el catedràtic de Filosofia de la Universitat de Barcelona, especialitzat en filosofia política i contemporània i autor de diversos assaigs publicats, Josep M Esquirol; així com el cardenal dominic anglès internacionalment conegut pels seus posicionaments oberts i compromesos en l'àmbit eclesial, Timothy Radcliffe.

Mar Galceran ha pres enguany el relleu de la presidència del Grup Sant Jordi de defensa i promoció dels drets humans de Pere Fàbregas, que n'ha estat el president des de la seva fundació. Galceran ha destacat la seva personalitat de Pere Fàbregas compromesa amb l'Església Catalana i amb la difusió d'una Església arrelada al país. Tot seguit la presidenta ha destacat que a part de la trobada anual del Grup Sant Jordi, aquest col·lectiu d'entitats d'Església convoca també regularment la Tribuna Joan Carrera en la qual han participat diverses personalitats internacionals d'àmbit eclesial.

Luis Angel de las Heras, bisbe de Lleó i president de la Comissió Episcopal per a la Vida Consagrada ha fet una breu i concisa intervenció en la inauguració de la Jornada. De las Heras s'ha referit principalment a la profecia cristiana de l'esperança com a necessària per al a promoció i difusió dels drets humans. Esperança que s'ha de plasmar en processos i compromisos que arribin a tots per construir una perspectiva a llarg termini, sense esperar resultats immediats. El bisbe ha assenyalat igualment que cal recordar el bisbe Joan Carrera i l'esperança dels cristians, una esperança que no defrauda mentre la donem a qui no la té o no la coneix.

Tot seguit s'ha iniciat la conferència de Josep M Esquirol que ha estat presentat des de l'amistat per la periodista Pepa Massó com *"un filòsof que sí que té un pensament propi. I que a més, té el reconeixement dels seus alumnes i dels milers de lectors que gaudeixen dels seus assajos des que va publicar Filosofia de la proximitat, una recerca del sentit en la vida quotidiana."*

Esquirol ha assenyalat només començar la conferència la voluntat de compartir la reflexió sobre l'esperança com quelcom que surt i es genera a partir de l'experiència de la vida i ha distingit entre la reflexió filosòfica i el discurs religiós, tot indicant que ell es mantindria dins els límits de la reflexió filosòfica.

En la seva articulació de fa anys de la reflexió sobre la condició humana, Esquirol prefereix referir-se a la situació humana fonamental. Hi ha quatre elements a partir dels quals es genera el que anomenem l'esperança, l'humus que permet que l'ésser humà visqui esperant. Aquests són: el saber-se cadascú com un sol, com una soledat. No una soledat circumstancial sinó una de bàsica, cadascú neix sol i això no es contraposa amb la filosofia relacional. Totes les formes d'amor i d'estimació són ponts relacionals entre soledats. El segon aspecte a considerar és el viure, el venir a la vida. Per l'humà viure significa trobar-se vivint. Aquest trobar-se vivint s'ha anomenant tardanament consciència. El terme consciència es pren lleugerament, Esquirol per això no l'usa, viure és sentir-se vivint, és una claredat del viure. No és una cosa freda, aquesta claredat és amable, és càlida. Es refereix a claredat i calidesa. Volem viure més intensament perquè hi ha un gust en el viure.

El tercer aspecte que genera esperança és l'experiència del tu, de l'altre. El tu afecta la vida d'un mateix d'una manera profundíssima. Cadascú de nosaltres està literalment commogut ja des del començament pel tu. La vida de cadascú està afectada, per l'altre. La vida és un teixit de relacions, no superficials, sinó de relacions amb ànima, amb els altres. Tota bona trobada amb l'altre demana retrobament. Porta cap al desig de retrobament. L'humà espera perquè vol retrobament. I el quart i darrer aspecte és el que té relació amb el sofriment de l'altre que colpeix els humans. Això porta a intentar cuidar, tenir cura. No hi ha gest més significatiu que el de preocupar-se i tenir cura de l'altre. Aquest fet de cuidar, però, té límits i d'aquí surt la pregària que és una continuació de la cura. La religió també és una continuació de la cura. Tot té a veure amb el límit del mal, del sofriment inútil.

Aquí Esquirol s'ha basat en una reflexió de W. Benjamin per destacar que el fet de veure's superat o desbordat pel mal del món no denota impotència sinó la possibilitat que el fet que tot el passat sigui literalment imperfecte, això vol dir que no està literalment passat, que totes les llàgrimes estan pendents de ser eixugades. Així doncs, en el record, en el passat que no és tal sinó que el present és passat i futur a la vegada, hi ha esperança, el record és una resistència contra la clausura definitiva del passat. Referint-se a G. Marcel, Esquirol assenjala que la vida humana és una vida en misteri. El motiu pel qual l'humà espera és el misteri. Una situació en la qual tot fos explicable seria una situació inhòspita. L'humà viu en el misteri i perquè viu en el misteri espera.

Què esperem? ha respost Esquirol ha mode de conclusió. **Què esperem?**

Alguna cosa relacionada amb la calidesa i la claredat de la vida i amb la proximitat del tu. Però ben bé no sabem què esperem. Allò que esperem és infinit, estem colpits per experiències infinites i el que esperem és també infinit. Déu és el nom de l'impossible que esperem, d'aquesta alteritat absoluta que esperem.

Sor Lucia Caram ha presentat igualment el cardenal Timothy Radcliffe des de l'amistat. Caram ha presentat Radcliffe com algú que presenta l'evangelí viu, real. S'ha referit Radcliffe com el que sap que la veritat no s'imposa i que la veritat allibera. Timothy Radcliffe, ha dit sor Lucia Caram, "Fa que la fe sigui respirable, que la fe sigui més humana. Predica com Jesús, sap que la veritat mai oprimeix, sempre eixampla. És el profeta de l'esperança."

Timothy Radcliffe ha iniciat la seva conferència admirat per la conferència d'Esquirol i referint-se a sant Jordi que va salvar la princesa del drac, va saber donar esperança. El futur, com va dir un jesuïta, pertany a aquells que donen als joves un motiu per viure. En una societat en què els joves perden confiança en la democràcia i moltes qüestions, Sant Jordi esdevé motiu d'esperança per a aquells que pateixen qualsevol forma d'opressió.

El cardenal ha explicat que si bé moltes vegades ha de portar esperança als països, sobretot als països en guerra, moltes vegades succeeix a la inversa i és ell el que és inspirat per l'esperança pels testimonis que troba en aquests països. Totes les experiències d'esperança que Radcliffe comparteix, tal com ha dit Esquirol, no són experiències del passat sinó que és en el present que vivim el que s'ha esdevingut en el passat i el que s'ha d'esdevenir en el futur.

Es en els països en conflicte, com Vietnam, on per Radcliffe moltes vegades es poden aconseguir grans fites o allà on abans s'ha perdut més.

Primo Levi, per exemple, a Auschwitz es va trobar amb una persona, Lorenzo, que cada dia li dona un tros de pa, l'esperança en forma d'un tros de pa, i gràcies a això aconsegueix viure.

En els països en guerra, cada lloc d'aprenentatge, d'una escola a una universitat, és lloc d'esperança. A l'Iran, nens de diferents religions seuen junts i es fan amics. Estudiar permet una trobada més enllà amb la gent amb la qual discrepes. Estudiar et fa aconseguir arguments per trobar la veritat. La resposta més ferma a la violència és l'estudi. Educació és ensenyar la gent a trobar el sentit profund de la vida. Això és el que dona esperança. Desesperança és el col·lapse de qualsevol forma de pregunta, d'interrogant. A Auschwitz no hi havia possibilitat de *Per què?* Estudiar és preparar per al *Per què?*

L'habilitat d'estudiar dels cristians ha de consistir també en estudiar cares per veure les ànimes. Els homes i les dones som animals cercadors de sentit.

També trobem sentit en la música i les cançons. A la Bíblia s'hi troba com a mode d'anticipació del cel. No només els cristians canten i fan música davant la mort.

La música i les cançons ensenyen els joves a tenir esperança, ens ensenyen a esperar.

Jesús ensenya els seus estudiants a pregar. Esquirol, la pregària com a continuació de la cura. Jesús: “truqueu i se us obrirà” “el qui busca troba” “el qui truca se li obre”.

Ruanda, Siria, Irak, països en guerra. Pere nega Jesús, Judes traeix Jesús, vigílies de la Passió, sofriment i mort. I Jesús fa un acte d'esperança el meu cos, la meva sang, lliurada per vosaltres, de la tragèdia fa un acte de fe i esperança. Esperança eucarística, essencial per als cristians, transformada en esperança essencial.

- *Centre Passatge*
- *Consell de Laics dels Caputxins de Catalunya*
- *Cristianisme al segle XXI*
- *Equips de Pastoral de la Política i la Comunicació*
- *Grup Sant Jordi de Defensa i Promoció dels Drets Humans*
- *Institut Emmanuel Mounier de Catalunya*
- *Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat*
- *Justícia i Pau*

Barcelona, 29 de novembre de 2025